

Pravilnik o načinu praćenja zoonoza i uzročnika zoonoza

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. [7/2015](#), [2/2018](#) i [111/2025](#).

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se vrste i način praćenja zoonoza, uzročnika zoonoza, način praćenja njihove otpornosti na antimikrobna sredstva, epidemiološko istraživanje mehanizma i uslovi nastajanja bolesti koje se prenose hranom i razmjena podataka vezanih za zoonoze i uzročnike zoonoza.

Vrste zoonoza

Član 2

Zoonoze i uzročnici zoonoza koje se prate u skladu sa ovim pravilnikom date su u Prilogu 1 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) zoonoza je bolest i/ili infekcija koja se prirodno prenosi direktno ili indirektno između životinja i ljudi;
- 2) uzročnik zoonoze je virus, bakterija, gljivica, parazit ili drugi biološki agens koji bi mogao biti uzročnik zoonoze;
- 3) otpornost na antimikrobna sredstva je sposobnost određenih mikroorganizama da prežive ili narastu u prisustvu određene koncentracije antimikrobnog sredstva, koja je obično dovoljna da inhibira ili ubije mikroorganizam iste vrste;
- 4) pojava bolesti koja se prenosi hranom je pojava dva ili više slučajeva iste bolesti i/ili zaraze kod ljudi, zapažene u određenim okolnostima, ili stanje u kojem zapaženi broj slučajeva prevazilazi očekivani broj i gdje su slučajevi povezani ili vjerovatno povezani sa istom hranom kao izvorom zaraze;
- 5) praćenje (monitoring) je način prikupljanja, analiziranja i davanja podataka o pojavi zoonoze, uzročnika zoonoze i njihove otpornosti na antimikrobna sredstva.

Način praćenje zoonoza i uzročnika zoonoza

Član 4

Zoonoze i uzročnici zoonoza prate se na osnovu programa za praćenje zoonoza, uzročnika zoonoza i njihove otpornosti na antimikrobna sredstva.

Praćenje zoonoza vrši se u svim fazama proizvodnje hrane i to:

- na nivou primarne proizvodnje; i/ili
- u drugim fazama proizvodnje, uključujući hranu i hranu za životinje.

Zoonoze i uzročnici zoonoza iz Priloga 1 ovog pravilnika prate se i na osnovu pravila iz oblasti zdravlja životinja, higijene hrane i zaraznih bolesti ljudi koja sadrže minimalne zahtjeve za praćenje zoonoza i uzročnika zoonoza koji obuhvataju:

- praćenje populacije ili subpopulacije životinja ili faze proizvodnje hrane;
- prikupljanje podataka prema vrsti i prirodi zoonoza koje se prate;
- identifikovanje pojave zoonoze;
- šeme uzimanja uzoraka;
- laboratorijsko ispitivanje prema odgovarajućim metodama; i
- izvještavanja prema smjernicama za izvještavanje između nadležnih organa.

Usklađeno praćenje zoonoza i njihovih uzročnika

Član 5

Ukoliko prikupljeni podaci o praćenju jedne ili više zoonoza i/ili uzročnika zoonoza u skladu sa članom 4 ovog pravilnika nijesu dovoljni, a naročito ako se utvrde posebne potrebe, kako bi se procijenili rizici ili odredile polazne

vrijednosti koje se odnose na zoonoze ili njihove uzročnike na nivou države praćenje se vrši na osnovu posebnih programa (u daljem tekstu: usklađeni programi).

Usklađeni program naročito sadrže:

- svrhu,
- trajanje,
- geografsko područje ili regiju,
- zoonoze i/ili uzročnike zoonoza,
- vrste uzoraka i ostale tražene podatke,
- najmanji broj uzoraka i način uzimanja uzoraka,
- vrste laboratorijskih postupaka,
- zadatke nadležnih organa,
- resurse koje treba uključiti,
- procjenu troškova i finansiranje,
- način izvještavanja o rezultatima analiza.

Praćenja zoonoza subjekta u poslovanju sa hranom

Član 6

Kada subjekt u poslovanju sa hranom obavlja ispitivanja, radi utvrđivanja prisutnosti zoonoza ili uzročnika zoonoza obavezan je da:

- čuva rezultate i značajnije izolate; i
- saopšti rezultate ili dostavi izolate na zahtjev nadležnog organa.

Praćenje otpornosti zoonoza i uzročnika zoonoza na antimikrobna sredstva

Član 7

Praćenje otpornosti zoonoza i njihovih uzročnika na antimikrobna sredstva vrši se radi prikupljanja podataka o njihovoj pojavi otpornosti na antimikrobna sredstva kod uzročnika zoonoza i drugih uzročnika u mjeri koja predstavlja opasnost za zdravlje ljudi.

Praćenje otpornosti na antimikrobna sredstva obuhvata sljedeće podatke o:

- 1) životinjskim vrstama i kategoriji hrane uključenim u praćenje;
 - a) tovnj pilići;
 - b) koke nosilje;
 - c) ćurke za tov;
 - d) goveda, do jedne godine starosti;
 - e) svinje za tov;
 - f) svjeće meso tovnih pilića;
 - g) svjeća ćuretina;
 - h) svjeća svinjetina;
 - i) svjeća govedina i teletina;
- 2) bakterijskim vrstama i/ili sojevima uključenim u praćenje;
- 3) načinu uzimanja uzoraka koji se primjenjuju kod praćenja;
- 4) antimikrobnim sredstvima uključenim u praćenje;
- 5) laboratorijskim postupcima koji se koriste za otkrivanje otpornosti;
- 6) laboratorijskim postupcima koji se koriste za identifikaciju mikrobnih izolata;
- 7) metodama koje se koriste za prikupljanje podataka.

Praćenjem otpornosti na antimikrobna sredstva treba da se obezbijede odgovarajući podaci u pogledu reprezentativnog broja izolata *Salmonella spp.*, *Campylobacter jejuni* i *Campylobacter coli*, indikatorska komensalna *Escherichia coli* (*E. coli*), *Staphylococcus aureus* otporan na meticilin (MRSA) iz uzoraka određenih populacija životinja od kojih se proizvodi hrana i određene hrane.

Praćenju otpornosti na antimikrobna sredstva podliježu i bakterije *Salmonella spp.* i *E. coli* koje proizvode sljedeće enzime:

- 1) beta-laktamaze proširenog spektra (engl. Extended spectrum β -Lactamases, AmpC);
- 2) beta-laktamaze razreda C (AmpC β -Lactamases, AmpC);
- 3) karbapenemaze.

Praćenjem otpornosti na antimikrobna sredstva mogu biti obuhvaćene indikatorske komensalne bakterije *Enterococcus faecalis* (*E. faecalis*) i *enterococcus faecium* (*E. faecium*).

Prikupljanje izolata za praćenje otpornosti na antimikrobna sredstva vrši se uzimanjem uzoraka u skladu sa Prilogom 1a koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Okvir za uzorkovanje i analizu

Član 7a

Uzorkuju se različite populacije životinja za proizvodnju hrane i svježe meso od tih životinja, i vrši se testiranje osjetljivosti bakterijskih izolata dobijenih iz njih na antimikrobna sredstva u skladu sa tehničkim zahtjevima utvrđenim u dijelu A Priloga 1a.

U cilju praćenja bakterije *Salmonella spp.* u populacijama brojlera, koka nosilja i tovnih ćuraka, mogu se koristiti bakterijski izolati koji su dobijeni iz nacionalnog programa kontrole *Salmonelle*.

Ovlašćena laboratorija koju odredi nadležni organ odgovorna je za sprovođenje, u skladu sa tehničkim zahtjevima utvrđenim u dijelu A Priloga 1a:

- 1) testiranja osjetljivosti bakterijskih izolata na antimikrobna sredstva;
- 2) posebnog praćenja bakterije *E. coli* koja proizvodi beta-laktamaze proširenog spektra (ESBL) ili beta-laktamaze razreda C (AmpC) ili karbapenemaze;
- 3) posebnog praćenja MRSA-e;
- 4) alternativne metode.

Obaveze nadležnih organa

Član 8

Organi državne uprave nadležni za bezbjednost hrane procjenjuju trendove i izvore zoonoza, uzročnika zoonoza i otpornosti na antimikrobna sredstva.

Nadležni organi iz stava 1 ovog člana sačinjavaju izvještaje o kretanju i izvorima zoonoza, uzročnika zoonoza i otpornosti na antimikrobna sredstva u skladu sa Prilogom 2 koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Početak primjene

Član 8a

Odredba člana 7 st. 3, 4 i 5 primjenjivaće se od 1. januara 2019. godine.

Stupanje na snagu

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Prilozi